

Šola in mi

Danes, v četrtek 18. septembra, so se po vsej Italiji odprla šolska vrata. Tudi naša mladina si bo v naslednjih šolskih mesecih skušala z večjo ali manjšo voljo in trudom pridobiti tisto znanje, ki je potrebno vsakomur, a toliko bolj osebkcu narodne manjšine.

Slovenska šola. Na ti dve besedi bi moral biti vsakdo izmed nas ponosen. Koliko smo Slovenci v zgodovini dali za naše šole! Vendar obenem bi se moral vsakdo izmed nas: učenci, starši, učno in neučno osebje naših šol, vsi Slovenci, od miljskih gričev pa do vasi pod Sv. Višarjami, kjer še nimajo državne slovenske šole, a se zanjo borijo in jo skušajo nadomestiti s tečaji, zavedati vloge, ki jo ima med nami šola. Slovenska šola, to je kraj, kjer se vzgajajo in izobražujejo naši otroci, naša mladina. Starši in vsi mi pa se moramo zavedati, da ni samo šola kraj vzgoje naših otrok. Kot vsi vemo, se vzgoja najprej začne v družini. Zato, starši, po državni in božji postavi, je vaša dolžnost, da ne skrbite samo za telesno, ampak tudi za duševno hrano vaših otrok. Poleg tega, ker so se vaši otroci rodili kot Slovenci, sinovi Slovencev, je nujno in edino logično, da jim že v rani mladosti budite in v njih vzgajate ljubezen do materinega jezika, do naše zemlje, do našega naroda. Kajti če smo se rodili Slovenci, je edino prav, da to ostanemo do smrti. Kar se narodne zavesti tiče, pa ni vseeno, kako se doma gleda na narod, katerega del smo. Tu ne velja nikarkršno opravičiti: ne pomanjkanje časa, niti nevednost ali premajhna izobrazba. Ljubezen do naroda je stvar narave in srca, je nekaj, kar mora vsak človek vsrkati vase in čutiti kot bistveni del svoje osebnosti.

Toda tudi na učiteljih in profesorjih leži velikanska odgovornost. Vsakdo izmed njih se zaveda in se mora stalno zavedati, da ima v razredu mlade ljudi, ki se morajo naučiti ne samo slovenske književnosti, matematike, latinščine itd. Zavedati se morajo, da mora učitelj ali profesor dati svojim učencem več kot golo znanje. Vsak vzgojitelj mora težiti za tem, da da svojim učencem čim jasnejši zgled tistih človeških vrednot, ki naj se vcepijo mladini v srce, da bodo v življenju dobri ljudje, državljani, Slovenci. Da, Slovenci!

Zato je nedopustno, da se slovenski profesor v razredu izjavi, da je slovenščina reven jezik z mizerno literaturo. Da slovenski višješolec na vprašanje, če bere slovenske knjige, mirno odgovori, da ne, ker so suhoparne, otročje in sploh nezanimive. Da dijakinja slovenskega učiteljišča, bodoča učiteljica torej, na vprašanje: »Povej, kateri so slovanski narodi?«, po nekaj-

dalje na 2 strani ■

Nevarna grožnja novega barbarstva

Ne da bi hoteli biti pesimisti v pogledu slovenske in svetovne kulture si moramo vendar priznati, da smo priče zaskrbljivih pojavov kulturnega nazadovanja — pojavov, ki so morda začasni, a vendarle vzbujajo v človeku pomisleke in tudi določeno zaskrbljenost. Tu ne mislimo toliko na vrhunske umetniške in sploh kulturne prireditve, kot so npr. kaki poletni festivali, npr. salzburški ali tisti v Spoletu, ampak na vsoto drobnih vsakdanjih pojavov, ki je vsak zase morda malenkosten in komaj opazen, a vsi skupaj vendarle razodevajo stanje in raven kulturnega življenja v kakšnem kraju in narodu, če ne še v širnem okviru.

Glede na splošno sliko življenja se lahko reče, da je kulturno življenje v Evropi v nazadovanju. Značilen pojav tega nazadovanja je barbarizacija javnega življenja, ki postaja vse manj varno. Terorizem, ki je zajel Italijo in nekatere druge države, pomeni globok padec v primitivnost, naravnost do kamene dobe; ali pa celo tako obliko barbarstva, kot ga niso poznali niti takrat. Ugrabljati ljudi in celo otroke ali ubijati politično drugače misleče ljudi, ali pa celo množični pokol popolnoma nedolžnih in neznanih ljudi, kot se je zgodilo v Bologni — a to ni edini primer — pomeni barbarstvo, kot ga le poredko odkrijemo v svetovni zgodovini. In vendar sprejemamo danes novice o takih dogodkih že brez posebnega presenečenja, kakor da je postalo to že nekaj normalnega v našem času. Na take pokole nas je navadil že nacizem in nato še drugi totalitarizmi, ki so prišli za njim. Če si je lahko kaka totalitarna država privoščila pokol 5.000 ali 10.000 ali še več nedolžnih ljudi na en mah, zakaj bi se

ne mogli tega privoščiti drugi politični ali ideološki teroristi? Ta misel se je vgnezdila v večino ljudi.

Barbarstvo novega kova se kaže tudi v splošnem pomanjkanju javne varnosti. Skoro vsepovsod v Evropi so mesta ob deveti uri zvečer kot izumrla. Isto poročajo iz Združenih držav in iz raznih drugih ameriških držav. Kdor si upa po deveti uri zvečer na cesto v velikih mestih, tvega življenje ali vsaj rop. Ne more se več zanesiti na zaščito policije, ki je ni nikjer. Niti policisti se namreč ne čutijo več varni, zato krožijo policijske obhodnice samo še v avtih in še to največkrat s svetlobnimi znaki ali sireno, da pravočasno opozorijo hudo delce, da gre za policijo, in se tako izognejo kakim presenečenjem. Tako se lahko zgodi, da atentatorji mirno vlomijo kakšna važna vrata ali odrinejo kako priprto okno in napravijo atentat na kako stanovanje, npr. da spustijo vanj cev in zlijejo skozi njo bencin ter ga prižgejo. Mnogokrat so že napravili tako. Nihče jih ne ovira pri tem in samo sreči se je zahvaliti, če ni več smrtnih žrtev.

Pojav vračanja v nekulturni način življenja pa je tudi v tem, da odrasli otroci nočejo skrbeti za svoje starše in niti več ohraniti stikov z njimi. Če le morejo, se jim odrečejo in jih odrinejo daleč od sebe, kjer morajo životariti osamljeni, dokler jih ne pobere smrt. Tako so počenjali le najbolj barbarski narodi v starem veku ali v kakem divjem kotu Azije ali Afrike. Zgodi se, da najdejo takega zapuščenega starega človeka mrtvega šele po osmih dneh in več, ko se začne širiti duh razpa-

dalje na 2. strani ■

Razvoj dogodkov na Poljskem

Državni sindikati na Poljskem so v vedno večji krizi. Na področju Nowa Huta so se delavci 75 tovarn združili v neodvisne sindikate po zgledu pristaniščnikov in drugih delavcev na baltskem področju. V neodvisne sindikate so vstopili tudi delavci Leninovih jeklarn v Krakowu, ki so veljali za model socializma.

Podobno so oklicali neodvisne sindikate delavci 29 tovarn v mestu Bielsko. Neodvi-

sne sindikate zahtevajo še delavci v raznih drugih krajih Poljske.

Delavci baltskega področja so med svoje zahteve za sporazum z vlado vključili tudi večjo svobodo za katoliško Cerkev na Poljskem. Zdaj je bila objavljena novica, da bo poljski radio od prihodnje nedelje vsak praznik neposredno prenešal tudi sveto mašo. Prenos bo iz stolnice svetega Jazneza iz središča Varšave.

Vlada je že objavila odlok, s katerim je uradno uzakonila neodvisne sindikate.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 21. septembra, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Jugoslovanska lahka glasba; 11.0 Mladinski oder: »Morski razbojnik«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Na počitnicah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Kulturni dogodki in Četrtekova srečanja; 15.00 Kdo je na vrsti; 15.30 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Šport in glasba; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 22. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 9.20 Utrinki iz operet in glasbene skice; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Skladbe slovenskih avtorjev; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 Kulturni obzornik; 13.00 Poročila; 13.20 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Radi smo jih poslušali; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Janez Jalen: »Ovčar Marko«; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Bratje, le k soncu, svobodi! 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 23. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 9.20 Utrinki iz operet in glasbene skice; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 1.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 Skladišče vsega lepaga; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.10 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Stoji učilna zidana; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 »Kralj Ojdp« drama; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 24. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 9.20 Utrinki iz operet in glasbene skice; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 »Pod Matajurjan«, posebnosti in omika Nadiških dolin; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba s koncertnega odra; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Radi smo jih poslušali; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Janez Jalen: »Ovčar Marko«; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Svoboda je terapevtska; 16.30 Orkestri in zbori; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 25. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 9.20 Utrinki iz operet in glasbene skice; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 Turistične podobe; 12.30 Melodije od vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Koder teče ondod moči; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 26. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 9.20 Utrinki iz operet in glasbene skice; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 Na goriškem valu; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba raznih narodov; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Radi smo jih poslušali; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Janez Jalen: »Ovčar Marko«; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Goriške podobe; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Slovenski ipriimki; v Furlaniji in na Goriškem; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 27. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 9.20 Utrinki iz operet in glasbene skice; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Akademija od 70-letnici tržaške Glasbene matice; 11.05 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 »Nas anu zutra, danes in jutri«, oddaja o Reziji; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Iz filmskega sveta; 16.30 Poslušali boste; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 »Dogodek v tramvaju«; 18.30 Priljubljeni motivi; 18.45 Več in naš čas; 19.00 Poročila.

Nevarna grožnja novega barbarstva

(nadaljevanje s 1. strani)

dajočega trupla že po hodniku in vsej hiši. Svoj čas se je dogajalo, da so Eskimi ali nekatera indijanska plemena pustila umreti starce v osamljenosti, a to so storili bolj ali manj prisiljeni od razmer, ker jih namreč pri svojem težkem nomadskem življenju niso mogli nositi s seboj. Zakurili so jim ogenj, jim dali za nekaj dni hrane in jih pustili na kakem samotnem kraju, da so umrli od pomanjkanja, mraza ali da so jih raztrgali volkovi. Toda danes počenjajo mnogi mladi ljudje podobno s svojimi starši, a ne iz nuje, ampak iz brezsrčnosti in brezbriznosti.

Pojav novega barbarstva je tudi v tem, da mladina sploh več ne pozdravlja starejših ljudi. Niti sosedov niti svojih nekdanjih učiteljev ali profesorjev. Brezbrizno gre mimo tistih, ki so jo cela leta poučevali v šolah ali so bili kako drugače blizu njim in njihovim družinam. Star človek jih presenečen gleda in ne more razumeti, s čim se jim je zameril. Z ničemer, to je samo ena plat barske miselnosti, ki se je polastila velikega dela mlade generacije. Taki mladi barbari razgrajajo na športnih igriščih in mečejo smrtnonevarne rakete med množico, kot se je zgodilo nedavno v Rimu. Podobni tipi brezbrizno ubijajo s svojimi motornimi vozili ljudi na cesti in celo na prehodih za pešce. Niti na misel jim več ne pride, da bi se ustavili z vozilom, ko vidijo, da gre pešec po črtah čez cesto. Gledajo le, da se ga izognejo spredaj ali zadaj, medtem ko prometni predpis za avtomobiliste jasno pravi, da se morajo ustaviti, če vidijo pešca, ki gre po črtah čez cesto. A nihče, nobena policija jih ne kaznuje z globo, če se ne ravnajo po tem predpisu ali če parkirajo na krajih, kjer je parkiranje prepovedano. Tudi to je barbarstvo. Barbarstvo je tudi kraja kipcev in slik iz kapel in cerkva ali uničevanje obcestnih verskih in spominskih znamenj. Ta oblika barbarstva je vse bolj razširjena tudi med Slovenci in razodeva grozljivo kulturno nazadovanje. Takim tatvinam se vdajajo poleg klatežev, Ciganov in drugih ljudi brez vzgoje celo univerzitetni študentje in drugi akademsko izobraženi ljudje, ki pa so ostali ali postali pod lakom navi-

dezne izobrazbe odurni barbari in nepridipravi.

Trdi se, da mora v Italiji okrog 500.000 otrok delati, kar predstavlja okrutno obliko izkoriščanja. Mnogo otrok pa mora umreti v mukah zaradi zlobe in okrutnosti svojih staršev. To se dogaja tudi v Sloveniji, kar zvezo iz slovenskih dnevnikov. Starejši so komaj kaj kaznovani. Celo policija se ne briga bogve kaj za take primere. Če kdo prijavi, da kaki starši mučijo majhne otroke, ima sitnosti bolj on kot trdosrčni starši. Na policiji ga poučijo, da imajo očetje in matere takorekoč pravico, da počenjajo, kar hočejo. Kaznivi so le tedej, če otroka ubijejo, a uboj jim je treba dokazati. Sosedje zato rajši molčijo in se delajo, da nič ne vidijo in ne slišijo, ko odmevajo otroški kriki bolečin ali tih jok zastrašenih otrok, ki si ne upajo niti glasno jokati.

Kaj je krivo temu vračanju v barbarstvo? Na to ni lahko odgovoriti, a nedvomno je eden glavnih vzrokov v vedno hujšem zanemarjanju verske in etične vzgoje doma in v šolah ter brezbriznost oblasti in javnosti sploh do tega, kaj počenja posameznik, v znamenju dozdevne demokratičnosti, a dejansko brezbriznosti in pomanjkanja vzajemnosti med ljudmi. Marsikdo si misli: Kaj me briga, kaj počenja moj sosed; to je njegova stvar, jaz hočem imeti svoj mir, in tako drugih tudi ne briga, kaj počenjam jaz. To je višek individualizma in egoizma ter glavni vir novega barbarstva.

K takemu novemu barbarstvu spada tudi množični, celo uzakonjeni splav, o katerem je spregovoril te dni papež. Kaj je uničevanje še nerojenih življenj zaradi gospodarskih interesov in komodnosti staršev drugega kakor okrutnost in barbarstvo? Vsakdo se zaveda, tudi tiste »mater« same, da je novo življenje že človeško življenje in da je v zarodku cel bodoči človek, kakor je v žitni bilki na polju bodoče zrelo žito. Če toča, mraz ali suša uničijo kaleče žito, vsi pravimo in pišemo, da je uničila žito, ali da je uničeno grozdje, tudi če še ni bilo zrelo. Zakaj torej ne govorimo pri splavljanju, uničenju, o umorih otrok?

Vse to so stvari, ki bi jih morali končno vsi zares na novo in globoko razmisliti.

ŠOLA IN MI

■ nadaljevanje s 1. strani

minutnem premišljevanju začne z naštevanjem in med dvomi, eeeji in pavzami po Bolgarih prepričano reče: »Madžari«.

Kaj naj po tem še človek reče o naši šoli? Da je šola prav zato, da se česa naučimo. Mislim, da je naša šola vsekakor sposobna, da dobro vzgaja našo mladino, da jim da solidno izobrazbo. Tu pa bi hotel povedati mladim bralcem, kako se danes kesam, da nisem, po lastni krivdi, več odnesel od učnih ur na Verdelski cesti. Učenje večkrat ni toliko stvar inteligence kot pa volje, da se nečesa naučimo, da nekaj dosežemo. Nočem delati pridig. Vem, volja je dobra, a meso je šibko. Zato sem to zadnjo misel, bolj kot z namenom, da

bi hotel koga prepričati, naj se pridno uči, napisal zato, da to stvar o učenju vzame le na znanje in nekoliko premisli v smislu dveh vprašanj.

1. Si res koristim, če tako delam?
2. Ali ne spadam tudi jaz v neko družino, skupnost, narod, ki si ne samo želi, ampak tudi potrebuje najboljše, kar mu lahko dam?

Sam si ti dve vprašanji večkrat postavljam. Velikokrat pa tudi, žal, dopustim, da jih trenutno ugodje preglasi. Ravno takrat se mora človek še posebej potruditi, da vztrajno nadaljuje z delom. Prepričan pa sem, da ima naša mladina hrbenico in da se svojih sklepov tudi drži.

M.T.

O slovenskem odnosu do sveta

Ce razmišljamo o slovenski zgodovini in sedanosti, nas mora prevzeti začudenje, kako nespretni smo bili Slovenci vedno in smo tudi danes v navezovanju stikov s svetom, posebno še z Zahodnim svetom. Tedni je bilo objavljeno po zaslugi nekega mlajšega zgodovinarja, kako je angleški konzul v Trstu v času procesa proti bazo- viškemu junakom pred fašističnim izrednim sodiščem poročal svoji vladi, da je bil proces pravno neoporečen, čeprav je moralo biti vsakemu vsaj povprečno inteligentnemu demokratičnemu človeku jasno, da je imel maščevalni in strahovalni značaj in da ga je prirejela **totalitarna** fašistična diktatura. Toda poročilo angleškega konzula je bilo tudi znak in dokaz, da Slovenci nismo znali vzpostaviti nikakršnega stika z angleškim svetom in mu prikazati vzroke svojega boja proti fašizmu. Že prej je bila Anglija tista, ki je obljubila Italiji, če vstopi na njeni strani v vojno proti Avstriji, velik del slovenskega narodnega ozemlja. Tudi pri tem se je pokazalo, da Angleži ničesar ne vedo o slovenskem narodu.

Kaj je bilo krivo temu? Nedvomno je bilo krivo temu tudi slovensko razumništvo, ki je vedno gledalo samo proti Vzhodu in se zanašalo na Rusijo ali bolje rečeno na panslavizem, zanemarilo pa je navezovanje kulturnih stikov z Zahodom. V Nemcih so videli slovenski izobraženci sa-

mo sovražnike. Francoze so zaničevali pod vplivom rusofilstva in mesijanističnih ruskih pisateljev kot pokvarjence in mehkužneže — delno je k temu prispeval tudi tedanji nemški nacionalizem, ki je enako sodil Francoze, ta sodba pa se je prijemala slovenskih izobražencev tudi zato, ker so brali izmed tujega tiska samo nemškega, saj drugih jezikov niso znali. Nemško so se učili v šolah, ruščine in srbohrvaščine pa so se učili iz lastnega panslavističnega navdušenja. Skoro nihče pa ni znal angleško ali francosko; posebno angleščina je bila slovenskim šolanim ljudem španska vas.

Tako se je zgodilo — in položaj se niti do danes ni bistveno spremenil — da nas veliki zahodni narodi niso poznali. Noben Slovenec ni dopisoval v francoske ali angleške, ameriške ali španske liste, nihče ni imel zvez z zahodnimi založniki, nihče ni študiral na kaki francoski, angleški ali

ameriški univerzi, vse je sililo v Zagreb, Prago ali na Dunaj. Celó v srednjem veku je bilo bolje, tedaj so namreč odhajali slovenski študentje tudi v Padovo, kjer so se navdihnili z duhom renesanse in humanizma, in na oddaljene severnonemške univerze, kjer so navezovali stike z izobraženci iz oddaljenih krajev Evrope. Pozneje pa je postala slovenska kultura izrazito provincialna.

Danes bi bilo nujno potrebno, da razširimo svoje narodno kulturno obzorje in da se začnemo počutiti na vsem kulturnem Zahodu domači, ne pa da ponujamo svoja literarna dela v prevod samo Vzhodu in se veselimo kot otroci, če prevedejo kako našo povprečno knjigo v ruski, ukrajinski, gruzinski ali beloruski jezik. Veliko, veliko več bi bilo vredno, če bi jo prevedli v francoščino, angleščino ali španščino, da niti ne govorimo o italijanščini, in da bi jo prevedli iz resničnega zanimanja za slovensko kulturo in njeno izvornost ter kvaliteto, ne pa samo zaradi kakega osebnega prijateljstva dveh literatov ali iz politične obzirnosti.

Civilizacija v preobrazbi

Vsi poznavavci in preučevalci starih kultur — boljše bi bilo nekdanjih kultur — se čudijo, kako so bile enotne v primerjavi z našo moderno oziroma evropsko kulturo. Na prvi pogled lahko tudi preprost človek, ki ni nikoli študiral kulturnih slogov, loči npr. japonsko arhitekturo od kitajske, indijske od indonezijske, arabsko od staroegipčanske in tako naprej, da niti ne govorimo o asirski, grški in rimski. Isto kot za arhitekture velja za vse druge izraze posameznih kultur. Tako je bilo tudi še z evropsko kulturo v srednjem veku in vse do praga moderne dobe. Danes pa vidimo, da se začenjajo spreminjati vse nekdanje ustaljene oblike, v vsaki hiši različne oblike pohištva, ljudje se oblačijo na najrazličnejše načine, nekateri posnemajo arabske noše, drugi indijske, tretji japonske, npr. kimone, četrti ameriško-kavbojske, peti spet kaj drugega. Ali pomeni to razkroj zahodne oziroma evropske kulture ali pa je to prehod v nekaj drugega, v neko novo kulturno sintezo in bogastvo?

Nekateri dajejo na ta vprašanja pesimističen odgovor, češ Evropa je izgubila svojo kulturno identiteto, svojo notranjo trdnost in zaupanje vase, zdaj samo še posnema, kar vidi pri drugih. To je dokaz — menijo — da nima več svoje duše, da ji zmanjkuje lastne kulturne moči in zago-

na, v čemer je bila nekdanj njena privlačnost. Drugi pa menijo — in ti imajo najbrž prav — da stvar ni tako tragična ali da sploh ni tragična, kajti v tem da se kaže ravna notranja moč in univerzalnost evropske kulture. Ni se ji treba zapirati pred drugimi kulturami, ampak se jim odpira na stežaj in si sposoja od njih tisto, kar imajo dobrega in praktičnega in kar lahko prispevajo k svetovni civilizaciji oziroma kulturi. Danes ne gre več za kulturo neke celine, ampak za svetovno civilizacijo. Mogoče bi bilo bolje reči, da postaja danes evropska kultura v nekem smislu svetovna kultura, kot sinteza, to je nastajajoča sinteza vseh kultur. S tem seveda ne mislimo reči, da bo postala evropska civilizacija kot spoj duhovne in materialne kulture mešanica vseh kultur, ampak da se oplaja sproti in bogati z vsemi kulturami, s katerimi prihaja v stik, ne da bi se mislila odpovedati sami sebi.

To potrjuje vsakdanje življenje. Vedno več sprejemamo preko takega kulturnega oplojevanja in izmenjavanja od tujih kultur, pogosto ne da bi se tega zavedali, od raznih novih jedi in pijač do novih načinov oblačenja in notranje opreme stanovanj do miselnih ali filozofskih elementov. S tem bogatimo našo lastno kulturo in ji dajemo širši, bolj univerzalni značaj, ne da bi prenehali biti Evropejci po življenju in mišljenju. A hkrati napravljamo našo kulturo bližjo in bolj domačo, s tem pa tudi sprejemljivejšo ljudem po drugih celinah. Pač pa bomo morali že mi sami, še bolj pa naši zanamci skrbeti, da bo iz teh obogatitev z drugimi, izposojenimi elementi zares nastala dobra, izbrana sinteza, nekaj boljšega, ne pa nekaj slabšega, pokvarjenega, degradiranega. To pa bo odvisno od notranje moči evropskega človeka in evropskih narodov, od njihove etike, ustvarjalnosti in izvornosti.

PAPEŽ V SIENI

Janez Pavel II. je bil v nedeljo na obisku v Sieni. Nedeljski blagoslov je prenašala evrovizija. Sveti oče je dopotoval v mesto za 600-letnico smrti svete Katarine, ki je zaščitnica Italije, ter za 600-letnico rojstva svetega Bernardina.

Med pridigo je govoril predvsem o človeških pravicah ter o zaščiti še nerojenih otrok, to je proti splavu. Poudaril je, kako je protislovno govorjenje tistih, ki razpravljajo o človeških pravicah, odrekajo pa pravico do življenja otrokom, ki še niso rojeni ter so brez vsake obrambe. Zaradi tega cerkvene oblasti tudi podpirajo zbiranje podpisov za ljudsko glasovanje proti splavu.

V Krakovu pa so objavili, da bo najpomembnejše mestno gledališče uprizorilo decembra neko igro z versko vsebino, katero je v prvih povojnih letih napisal sedanji papež kot 26-letni duhovnik. Glasbeno spremljavo pa bo sestavil slavni poljski glasbenik Panderecki.

Predsednik Pertini na Kitajskem

Predsednik republike Pertini je v torek odpotoval na daljši obisk na Kitajsko. Na poti v to veliko azijsko državo se je ustavil v Kuwaitu, na povratku pa sta predvidena postanka v Hongkongu in v Jordaniji. Predsednika republike spremljajo žena Carla, glavni tajnik Kvirinala Maccanico in vojaški svetovalec, general Bernardini. Zunanji minister Colombo je odpotoval v Kuwait iz Bruslja, kjer se je udeležil zasedanja u-

nanjih ministrov Evropske gospodarske skupnosti.

To je že peti uradni obisk Sandra Pertinija v tujini. Gre za prvi obisk v državah izven Evrope. Predsednik republike je namreč do zdaj uradno obiskal Zahodno Nemčijo, nato pa Jugoslavijo in Spanijo. Uradno potovanje na Kitajsko dejansko ustreza volji kitajskih državnikov, ki želijo navezati trdnejše stike z Italijo.

Ob smrti dr. Milana Starca

Zgodi se, da nas vest o smrti kakega človeka preseneti kot strela z jasnega neba in je kar nočemo verjeti. Tako nas je presenetila — žalostno presenetila — vest o smrti dr. Milana Starca na Kontovelu. Marsikdo ga je še malo prej videl v ambulanti, kjer je delal kot vedno, ali kje drugje. Toda v zgodnjih večernih urah, ko je bil že doma, ga je zadela kap. Pogreb je bil v soboto na domače pokopališče.

Dr. Milan Starc je bil eden tistih ljudi, ki si jih moral imeti rad. Bil je pošten, dober, priden, zanesljiv, zaveden Slovenec in trden demokrat, kot zdravnik pa požrtvovalen in prizadeven, vedno dobre volje in opogumljajoč. Bolnim je odleglo že ob sami njegovi dobri, tolažljivi, vedri besedi. Imel je veliko potrpljenja z bolnimi, s stariimi, pa tudi s takimi, ki letijo za vsako malenkost k zdravniku. Nikoli ni pokazal nestrpnosti. Nikoli se ni pritožil, če je moral ponoči vstati in iti h kakemu bolniku.

Tudi v javnem življenju se ni nikoli izmikal. Bil je kot študent zraven pri odpor- niških akcijah mladine proti fašističnemu nasilju na Primorskem in je bil na tako imenovanem drugem tržaškem procesu obsojen na trideset let ječe. Ječi se je umaknil v Jugoslavijo, kjer je v Beogradu, ob težkem življenju, doštudiral medicino. Takorekoč prvi njegovi pacienti so bili partizani, s katerimi je prehodil dolgo pot med neprestanimi boji od Srbije do Slovenije. Ko se je leta 1946 vrnil v Trst, so ga čakale nove težave. Moral je nostrificirati diplomu oz. doktorat iz medicine z novimi izpiti na italijanskih univerzah. Poročil se je in imel tri otroke, a žena mu je še mlada umrla. Ni izgubil življenjskega poguma. Poročil se je drugič in našel dobro drugo mater prvim trem otrokom, dobil pa še tri otroke, ki so zdaj, na žalost, še nedorasli izgubili dobrega in skrbnega očeta. Dr. Starc je izredno ljubil svojo družino in se ji posvečal, kolikor je le mogel.

Pri vsem tem pa ni izgubil stika z našim javnim življenjem. Kot trden Slovenec in prepričan demokrat, kar je dokazal

že v fašističnem razdobju, se je od vsega začetka pridružil slovenski stranki in bil pri volitvah vedno med kandidati Slovenske skupnosti. S tem je dajal vzgled političnega poguma in doslednosti.

Srce nas boli, dragi doktor, da Te ni več med nami. Vse prehitro, komaj 63-leten, si odšel od nas. Toda za Teboj ostaja lep spomin in ne samo spomin — ostaja tvoje delo, ki je bilo plodovito in vzgledno po svojem humanizmu, ostaja tvoj človeški in politični vzgled in ostajajo tvoji otroci, šest mladih, ki si jih ti vzgojil za dobre Slovence in dobre ljudi, za ljudi, ki bodo lahko tudi znanprej uresničevali in uveljavljali tvoje ideale.

Njim in posebno tudi vdovi najgloblje sožalje vseh, ki smo imeli radi dr. Starca in si šteli v čast, da smo ga imeli za prijatelja. Naj v miru počiva!

NAŠE GLOBOKO SOŽALJE

Ob smrti dr. Milana Starca izrekamo njegovi družini naše globoko občuteno sožalje.

Uredništvo in uprava
Novega lista

»TRST — KRISTJANI IZ OČI V OČI«
Po daljši pripravljalni dobi je izšla knjiga o škofijskem zborovanju »Trst — kristjani iz oči v oči«.

To škofijsko zborovanje je važen mejnik, ki bo imel poseben odmev v življenju tržaške Cerkve ter v socialnem življenju našega mesta.

Škof Lovrenc Bellomi bo predstavil knjigo na sedežu Časnikarskega krožka v petek, 19. t.m. ob 12. uri.

Izid knjige soupada s časom priprave pastoralnega načrta za desetletje 1980-90.

—o—

ŠOLSKO LETO NA JUŽNEM TIROLSKEM

Po sklepu pokrajinskega odbora v Boccu se je na Južnem Tirolskem v ponedeljek, 15. t.m. pričel pouk na osnovnih, srednjih in višjih šolah. Bocenski pokrajinski odbor je namreč po statutu pristojen za določitev šolskega koledarja. Kot poroča tiskovna agencija ANSA, je za letošnje šolsko leto značilen padec učencev in dijakov italijanskega materinskega jezika. Na Južnem Tirolskem je skupno 20.547 učencev in dijakov, od teh je Italijanov le 1.318.

—o—

Globoko sožalje izražajo ženi in otrokom pokojnega dr. Milana Starca tudi njegovi prijatelji

Marijanski shod na Opčinah

Velika množica vernikov se je v nedeljo na Opčinah udeležila 32. Marijanskega shoda, ki ga je vodil tržaški škof msgr. Bellomi. Shod se je začel v župni cerkvi, procesija pa se je razvila po vasi in nazaj na prostor za cerkvijo, kjer je bilo slovesno somaševanje. Med udeleženci je bilo zlasti veliko mladih, med katerimi so izstopali zlasti skavti in skavtinje, ki so nosili kip fatimske Matere božje, zelo praznično pa je vplivala tudi prisotnost številnih narodnih noš. Pri maši so peli združeni pevski zbori in skavti.

V homiliji med mašo je škof Bellomi poudaril pomen Matere božje v življenju Cerkve, Marijino procesijo pa je označil

kot simbol življenja, kot ponazoritev božjega ljudstva na potovanju. »Bog hoče — je dejal škof — da se vsi ljudje zedinjamo kakor eno samo ljudstvo in da skupno hodimo nasproti skupni hiši, kjer nas pričakuje skupni nebeški Oče«. Zaključno misel je posvetil Materi božji in dejal: »Marija je kraljica naših src, njej popolnoma zaupamo telo in dušo, čas in večnost; prosimo jo naj varuje naše otroke in naše ostarele ljudi, naj tolaži bolne in trpeče, naj drži naše družine trdno povezane v ljubezni, naj varuje čisto in velikodušno našo mladino, naj varuje v miru naše župnije, naše mesto in ves svet.«

Karikatura nekega slovenstva

4 I. S.

Na zgodovinskem, narodopisnem, arheološkem in drugih področjih pa se gledanja od takrat do danes niso spremenila. Iz nekakšnega meglenega slovanstva odgovorni vse do danes naši javnosti še niso znali ali pa zaradi ideološkega pritiska niso smeli izluščiti izvirne slovenske kulturno-zgodovinske podobe, tako da še vedno mislimo, kakšen »mlad« narod da smo. Nek novepečeni narod, kot je v prejšnjem stoletju z vso iho zatrjevalo avstro-nemško časopisje. In takemu novepečenemu narodu seveda niso smele pritiskati enake politične pravice, kot so jih bili deležni »zgodovinski« narodi pod monarhijo.

Ko po prvi svetovni vojni nemško nacionalna propaganda ne zadeva več neposredno glavnine slovenstva, bi bilo pričakovati, da pride do končnega razčiščenja, kar zadeva trditve o podložniški preteklo-

sti Slovencev. Toda novi centralizem v SHS tega ne dopusti. Tudi njegovim namenom jugoslovanjenja ustreza čim bolj poniževalna podoba slovenske zgodovine, iz katere naj bil za Slovence edini izhod ta, da se spojijo v enoten bratski jugoslovanski narod, ki bo dovolj velik in močan, da se lahko uspešno zoperstavi pohlepom nemškega in italijanskega imperializma.

In tako so najbolj banalne nemško nacionalne trditve o suženjski zgodovini Slovencev dobile znova svojo potrditev. Še huje! Poprej je šlo za trditve nasprotnika, zdaj pa so to postale trditve domačega zgodovinopisja, nadzorovanega po centralističnem režimu, ki mu je načeloval Ljudomil Hauptmann, profesor za jugoslovansko zgodovino na ljubljanski univerzi. Zaradi suženjske preteklosti naj bi slovenskemu človeku ne preostajalo drugega, kot da se

čimprej poslovani oz. pojugoslovani in se s tem reši dozdevno sramotnega slovenstva.

Takšne politične smeri so se oprijeli še posebno slovenski liberalci, s svojim glasilom, dnevnikom »Jutro«. Vedeli so, da jih bodo v tem podprli centralistični beograjski krogi in jim prepustili kar največ mest v javni upravi in drugod. Povsod tam, kjer je šlo za njihovo pristojnost. Po uvedbi diktature kralja Aleksandra (1929) postane pojugoslovanjenje tudi uradni cilj centralističnega režima.

Nasprotna stran, ljudska stranka, manjše skupine, posamezniki, ki so hoteli še nadalje verjeti v slovenski narod in njegovo prihodnost, so se zatekli v kulturno delo in hoteli ohraniti slovenstvo vsaj kot kulturno skupnost.

Zanimivo pri tem je to, da nobena stran ni hotela spregledati resnične vloge panslovanške ideologije in da se odgovorni niso spoprijeli v prvi vrsti s popačenim in poniževalnim prikazovanjem slovenstva. Zaverovani so bili v akademsko neoporečnost takih prikazovanj, ki so hromila slovensko narodno zavest in jo usmerjala v ideološke namene.

In to kljub temu, da so se vzporedno s prosilovskim tolmačenjem naše zgodovine že zgodaj po-

Odkritje spomenika v Samatorci

Lepo število ljudi se je v nedeljo, 7. t.m., udeležilo v Samatorci na tržaškem Krasu odkritja spomenika padlim v narodnoosvobodilni vojni iz Samatorce in bližnjih Brišč. Iz teh dveh majhnih zaselkov v zgoniški občini je med drugo svetovno vojno na oltar svobode darovalo življenje devet domačinov. Spomenik so postavili vaščani sami po načrtu arhitekta Jagodica.

Na nedeljski slovesnosti so po blagoslovitvi spomenika, kar je opravil zgoniški župnik Makuc, spregovorili predsednik pripravljalnega odbora Josip Gruden, zgoniški župan Guštin, predstavnika Vsedržavnega združenja partizanov Italije Calabria in Lovriha. V kulturnem sporedu so sodelovali recitatorji, pevski zbor Rdeča zvezda iz Saleža, zbor Vesna iz Križa ter Godba na pihala iz Nabrežine.

ZASEDANJE NA DUNAJU

Na Dunaju se je pričelo zasedanje predstavnikov držav članic Organizacije držav proizvoznic petroleja. Iranski petrolejski minister je izjavil, da je na konferenci predvidena zelo živahna razprava, saj bo njegova vlada med drugim zavrnila predlog, naj se določi daljnoročna strategija glede cen in proizvodnje petroleja. Iranska vlada namreč zahteva, naj se čimprej zavzame stališče do proizvodnje surove nafte. Saudska Arabija, ki je ena najvažnejših proizvajalk petroleja v okviru že omejene organizacije, predlaga, naj se proizvodnja surove nafte omeji, medtem ko so predstavniki nekaterih drugih držav povsem nasprotnega mnenja. Potek konference na Dunaju spremlja nad 200 časnikarjev.

OLJE PO POŠTI

Pomanjkanja posameznih izdelkov v Jugoslaviji ni več čutiti. V največjem delu države je na tržišču dovolj sladkorja in olja, saj so potrošniki nehali kopičiti domače zaloge. Ker pa oskrba s temi proizvodi še ni urejena po vsej Jugoslaviji, nemalokrat posamezniki ta problem rešujejo preko pošte. V zadnjem času se je precej povečalo število pošiljk olja, pralnih praškov, kave in sladkorja pa celo cimenta. Na območja, kjer oskrba s temi artikli še ni urejena, posamezniki pošiljajo to blago v vrečah ali paketih. Kakovost s tem ni ogrožena, nastane po problem, kadar je v takšnem paketu steklenica ali celo več jedilnega olja. Pošiljatelj namreč pogosto ne spoštujejo predpisov in ne prijavljajo resnične vsebine pošiljk in tako pri transportu pogosto prihaja do poškodb steklenic z jedilnim oljem, vse to pa poškoduje ostale pošiljke.

Novi italijanski veleposlanik v Beogradu

Za novega italijanskega veleposlanika v Beogradu je bil imenovan Pietro Calamia. Italijansko zunanje ministrstvo je to imenovanje objavilo, potem ko je dobilo zanj pristanek beograjske vlade. Pietro Calamia ima 50 let in mu je bilo v preteklosti poverjenih več odgovornih mest na zunanjem ministrstvu, v Marseillesu in na Dunaju.

Bil je tudi odposlanec pri Evropski gospodarski skupnosti in je pozneje skupno z odgovornim predstavnikom predstavljaj Italijo pri tem organizmu. Na tem mestu je imel večkrat opravka tudi s problemi dežele Furlanije-Juljske krajine, še zlasti v zvezi z zahtevami po podporah skupnosti dežel-nemu gospodarstvu.

Zakon v vedno večji krizi

Zakon je v vedno večji krizi. To izhaja iz zadnjih statistik italijanskega državnega statističnega zavoda, ki kažejo, da se je lani število ločitev povečalo za 12 odstotkov v primerjavi z letom 1978. Število zakoncev, ki so sklenili, da ne bodo več živeli pod isto streho, je prešlo od 23.120 na 25.930. Povečalo se je tudi število razporok in sicer za 4 odstotke. Iz statistik je tudi razvidno, da je število razporok v odstotkih večje za ci-

vilne poroke. Lani je naraslo za 11 odstotkov, medtem ko je porast cerkvenih porok, ki so izgubile civilnopravno veljavnost, znašal samo 3 odstotke. Vendar v absolutnem merilu velja, da je razmerje razporok v škodo porok, ki so bile sklenjene s cerkvenim obredom in sicer kar 9 proti ena. Lani se je namreč razporočilo 1.098 oseb, ki so se bile poročile civilno in kar 9.701 oseba takih, ki so se poročili v cerkvi.

javili kritični spisi. Na tem področju sta bila precej dejavna zlasti arhivar dr. Josip Mal (zgodovina Karantanije) ter profesor Fran Grivec (zgodovina Sp. Panonije, delovanja sv. Cirila in Metoda, njuni spisi). Oba sta utemeljeno oporekala suženjskemu prikazovanju slovenske preteklosti. Toda pritisk režima in njegovega aparata je bil očitno premočan. In zdi se, da je bilo prav to vzrok bodisi za univerzitetno kariero Ljudomila Hauptmanna, zaradi njegovega protislovenskega pisanja, kot tudi za to, da je npr. sicer zaslužni zgodovinar Milko Kos v svoji knjigi »Zgodovina Slovencev« (1933) sprejel in obdržal dokazana dejstva bistvena gledanja Ljudomila Hauptmanna. To omenja J. Mal v svoji nemško pisani knjigi »Frühgeschichte der Slowenen« (Ljubljana 1939), s katero je hotel nekoliko popraviti sramotilne trditve o Slovencih, ki jih je Lj. Hauptmann s svojimi nemško pisanimi spisi zanesel v nemško in v evropsko zgodovinsko pisje.

Kot že omenjeno, stvarnejša gledanja na slovensko zgodovino niso prodrli niti doma. Narodno-kulturno obzorje in s tem narodnostni čut naše javnosti so povsem obvladali kulturniki in književniki. Ti pa seveda niso bili prvenstveno zavzeti za odkriva-

nje resnične slovenske zgodovinske podobe. Njih poetičnemu pojmovanju slovenstva je očitno mnogo bolj odgovarjala suženjska podoba lastnega naroda. Zatirani narod, ki ga je treba odrešiti zgodovinskih in sedajnih spon. O tem so želeli peti in pisati.

Kulturniško gledanje na slovenski narod in njegovo zgodovino, ki ni zmoglo kritičnega preverjanja ideoloških in režimovskih prikazovanj, je vodilo do tega, da so odgovorni iskali odrešilnih zgledov in modelov na tujem, jih skušali posnemati in prenašati na slovenska tla. Začenja se nepristno »odpiranje« svetu ter zanemarjanje domačega, neživost v domače razmere, čut in tradicije. Tuji modeli naj bi nekako magično odrešili vse nakopičene slovenske tegobe. Idejno politične smernice kakega krščanskega socializma, ki so jih posneli po francoških in nemških vzorih, vse do sovjetskih zgledov leninizma in stalinizma, ob že tradicionalni, pogosto naivni, klerikalni zaverovanosti v Rim, so imele za nekatere poseben mik. Kar se je pa zdelo sprva samo nekaj romantičnega, je vodilo sčasoma v idejna nasprotja in v medvojne tragedije. Ideologija (ter interesi, ki jih vsebuje) je stopila pred narodno zavest.

Kot nekakšna vodilna nit se vleče skozi pisanje, javno obveščanje ter narodno vzgojo cankarjanski simbol slovenskega človeka-hlapca, s katerim navidez tako zelo sovпада zgodovinsko slovensko hlapčevstvo, da o njem skoraj ni moč dvomiti. Iz tega hlapca je treba napraviti novega človeka, samozavestnega in odprtega svetu, ga soočiti z Evropo. Mogoče je za takšno vzdušje najbolj značilno ravno Kocbekovo »Premišljevanje o Španiji« na predvečer druge svetovne vojne ter nekatera dela pisateljske smeri socialnega realizma.

Toda, če je ta čas šlo sicer za nekritično prevzemanje tujih socialnih ter ideoloških modelov, ki naj bi skorajda magično odrešili slovenske probleme, je vsa ta stremljenja vendarle prevečala globoka skrb za narodovo usodo. Oblikovalci takratnega slovenskega mišljenja, dresirani po različnih ideologijah, si pač niso mogli zamišljati, da ima slovenstvo v kulturno-zgodovinskem pogledu mnogo večji pomen, kot pa so si ga mogli zamišljati. In s takšnimi, še vedno nerazčiščenimi predstavami o slovenstvu smo prijadrali v povojne čase.

(Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Tri katoliške revije

Znamenje

Nova, četrta letošnja številka revije Znamenje, katere glavni urednik je Rafko Vodeb, odgovorni urednik pa Franko Vodnik, prinaša na uvodnem mestu članek škofa Vekoslava Grmiča z naslovom »Križ v življenju kristjana.« Članek je napisan z velikim teološkim znanjem in z globokim filozofskim umovanjem, pa tudi čustveno globoko ter predstavlja pretresljivo branje in spodbudo k razmišljanju. Lojze Bratina razpravlja v eseju »Dioniz se vrača« o kultu strasti in uživanja. »V dionizijskem kultu moderni človek slavi svojo željo in hoče razpreti meje svoje usodne določenosti«, piše. »V tej težnji po nemočem izživlja tisto izvorno skušnjavo, da bi kot človek zaživel božansko eksistenco. Kult, ki zajema slog življenja celotnih družb. Filozofi so na različne načine pisali in govorili o takšnih in drugačnih uveljavitvah človeka; toda danes dobiva »dionizijska skušnjava« še poseben čar. Saj postaja vsebina življenjske igre in ne zgolj slepilo akademske misli.« Nasproti Dioniziju postavlja Bratina misel krščanskega eksistencialista Kierkegaarda o smislu življenja.

Jože Rajhman razmišlja v eseju »Molitveno razpoloženje« o krščanski duhovitosti in molitvi. Tudi on omenja, kot že prej Grmič, nemškega katoliškega filozofa Bonhoefferja. Ta očitno zelo privlači moderne slovenske krščanske mislece in teologe. Bonhoeffer je, kot znano, postal žrtev hitlerjanskega nasilja. Jože Ramovš na precej straneh psihološko analizira alkoholizem. Svoji razpravi je dal naslov »Smisel življenja in alkoholna omama«. Toda alkoholna omama mu je samo povod, da razglablja o smislu življenja in človeški sreči. Ne moremo si kaj, da ne bi navedli tele njegove misli oziroma spoznanja: »Za vse ljudi je smisel življenja takšen, da so lahko sorazmerno srečni, ko ga odkrivajo in uresničujejo. Ni torej sreča smisel življenja, sreča je le zlati nameček, ki ga dobimo, če se potrudimo, da odkrivamo smisel življenja in usmerjamo svojo življenjsko pot v odkrito smer. Če si pa kar naravnost postavimo srečo za smisel življenja, bi to pomenilo, da skušamo živeti pravljično življenje... Takšna pravljična življenjska sreča pa je na svetu prihranjena samo otrokom... Kadar koli se odrasli skušajo z omamo vračati v pravljični svet »izgubljenega raja« otroštva, jih čaka angel maščevalec z ognjenim mečem trpljenja.

Jurij Zalokar je prispeval krajši esej z naslovom »Vzgoja zbranosti«. V eseju obravnava zelo aktualno in zelo važno temo: človekova zbranost ali bolje rečeno sposobnost zanjo in v nasprotju s tem duševno preobremenjenost sodobnega človeka, zlasti še otrok in to tudi v šoli. Utegne se zgoditi, da je zunanjih vplivov preveč — piše Zalokar. Vsakršna prekomerna obremenitev se spreminja iz dobrohotnega vira informacij v uničujočo preobremenitev. Zalokar, ki je zdravnik, opozarja, da pripelje tako duševna preobremenitev včasih do telesnih bolezni, kot je npr. razjeda na želodcu, ki jo vedno češče opazujejo pri otrokih, in celo do samomora otrok. Razprava je pretresljiva. Morali bi jo brati starši in vzgojitelji. Avtor v njej tudi naglašja, da vsak človek in tudi otrok včasih potrebuje mir in samoto, da se notranje uredi in uravnovesi.

V novi številki revije najdemo tudi razpravo Franca Plemenitaša »Moltmannovo razumevanje križa in osvoboditve«. Tudi ta sodobni nemški teolog je že nekoliko znan v Sloveniji, kot pripominja avtor razprave, saj je izšla pred nedavnim doktorska disertacija o njegovi teologiji upanja. Plemenitaš pa prikazuje Moltmannov pregled na odrešenje v luči Boga, ki se razodeva v Križanem, »kajti danes je vprašanje o človeški identiteti, sreči, neodtujenosti, odrešenju eno najvažnejših teoloških vprašanj, ker je temeljno eksistencialno vprašanje človeka, ki išče odrešenje svoje biti«, kot pravi. Svoje razmišljanje in predstavljanje Moltmannove krščanske filozofije zaključuje takole: »Moltmann razvija konkretno hermenevitično odrešenja na temelju svoje teologije križa in upanja. Pri tem v luči Križanega in Vstalega stopa v dialog s Freudovo psihoanalizo. Prizna, da se moremo veliko naučiti od psihoanalitične kritike religije, da spoznamo, kako moremo ločiti vero, ki odrešuje, od njenih patoloških oblik: dogmatizem, regresije, nevrotične apatičnosti in agresivnosti. Hkrati pa podvrže kritiki Freudovo psihoanalizo, in njegovo pojmovanje resničnosti, ki vodi končno v resignacijo in stoično apatijo. V luči križa, ki razodeva božjo simpatijo do človeka do skrajnih meja življenja in smrti, more človek postati svoboden za trpljenje in ljubezen, kakor je bil Jezus končno in najvišje razodetje božje ljubezni v svoji velikonočni skrivnosti. V luči križa in vstajenja lahko postane vernik iz apatičnega simpatetični človek, odprt za druge in za prihodnost, svoboden in odrešen vseh prisil krivde, ki povzročajo toliko boleznih duševnih pojavov. Abstraktno govorjenje o osvoboditvi človeka in njegovem odrešenju dobi tukaj konkretne oblike. Prav ta konkretnost vere, ki človeka že sedaj osvobaja, ima velik pomen za pristno versko življenje, kajti za svobodo nas je Kristus odrešil... Ta svoboda pa je odprtost človeka za ljubezen, ki je nova postava svobode«.

Matija Remše razlaga v svojem eseju »Še nekaj odlomkov« razmišljanje Stanislava Bretona in ga komentira.

Janko Bohak je prevedel pogovor Medarda Bossa o temi »Strah - bolezen ali ugodna priložnost?« Boss je eden najodličnejših predstavnikov bivanjsko-analitične smeri psihoterapije, kot ga označuje prevajatelj. Pogovor z njim je imel Hans Georg Kosh in v njem se dotikata marsičesa, kar je zelo zanimivo in aktualno za sodobnega človeka, od strahu do zaščite okolja. Nekdo, ki se je podpisal samo z začetnicama T.V., pa razglablja o molitvi.

Janez Blažič je prispeval za to številko novelo »Odsevi«, v kateri zelo lepo piše o svojih otroških spominih na hudo dogajanje med vojno, Marjeta Prosen pa objavlja dve preprosti, pa lepi pesmi. Rubrika Zapisi je idejno nekoliko ozka, v njej je zaokus nekaterih kar preveč Kunga. Zanimiva pa je rubrika »Med knjigami in revijami.«

Cerkev v sedanjem svetu

7. in 8. številka mesečnika »Cerkev v sedanjem svetu« je posvečena temi »Vzgoja za ljubezen«, t.j. problemu vzgoje za zakon in družino, za ljubezen med možem in ženo in za ljubezen med starši in otroki.

Ta tema je izredno važna, posebno še v današnjem času, ko se zdi, da se prerivajo v ospredje vsega človekovega zanimanja in prizadevanja materialni interesi in zadovoljevanje nagonov. O vzgoji za ljubezen razpravlja večje število piscev. Uvodnik, ki ima naslov »Projekt človek«, je napisal Miha Zužek. Zapisal je med drugim: »Med najlepše traktate, ki sem jih doživel v teologiji, bi uvrstil tudi tiste »De circumcissione« treh božjih oseb — o njihovem bivanju druge v drugi. Nekaj podobnega, sem razumel, hoče Bog z ljubeznijo med nami, zlasti z zakonsko: da bi mož in žena bivale drug v drugem, da bi bila del drug drugega. Zakonska skupnost že v sebi nosi poteze svetosti, je že podoba skupnosti božjih oseb. Zakon in devišstvo sta vsak na svoj način priprava na »Circumcissione«, na naše bivanje v Bogu, ko bomo mi v njem in on v nas. Obe poti nas vodita h končnemu uresničenju Projekta Človek. Spolna vzgoja posega v človekovo jedro; je ali osebnostno pojmovanje človeka ali pa groba nečloveškost.«

Valter Dermota je prispeval razpravo »Človek kot spolno bitje«. Marijan Šef razpravlja o antropoloških vidikih vzgoje za ljubezen, Gašper Rudolf piše o katehezi in vzgoji za ljubezen; Marija Sraka pa objavlja zelo zanimiv članek »Odlučilna za vzgojo za ljubezen so prva leta«, namreč prva leta človeškega življenja. Renato Podberšič obravnava vzgojo predzakoncev (t.j. zaročencev) in zakoncev za ljubezen.« V članku pove marsikaj novega in aktualnega. Med drugim pravi: »Med prvimi nalogami (pastoralnih delavcev) je gotovo vzgoja, osveščanje o pristni podobi ljubezni, kakor izžareva iz evangelijev in je popolno uresničena v osebi Jezusa Kristusa. To je ljubezen, ki je pristno človeška in človeka obenem presega; ki je telesno spolna, vendar jo vodijo zakonitosti duha, ki je ustvarjena, da daje, vendar istočasno tudi zrelo sprejema; ki je rodovitna v vseh pogledih in izžareva svojo duhovno moč za druge.«

Aktualno temo obdeluje tudi Vanja Kržan v razpravi »Usposabljanje staršev za spolno vzgojo svojih otrok.«

V rubrikah, ki sledijo tem glavnim člankom, se vrsti še več krajših člankov s podobno tematiko, kot npr. članek Metke Klevišar »Nekaj izkušenj zdravnika pri tečajih priprave za zakon«, ali članek Emane Pertla »Povojna slovenska literatura o spolni vzgoji«. Kar zadeva članke z drugačno tematiko, naj opozorimo predvsem na članek Marijana Turnška »Varstvo okolja — teološki in pastoralni problem.« Članek je zanimiv in zelo aktualen. Zadnja platnica nam na obeh straneh predstavlja cerkev v Murski Soboti.

Ognjišče

Kot vsaka številka »Ognjišča« se tudi septembrska začneja z dopisom nekega mladega človeka. Tokrat je to dekle, ki se je podpisala za Tanjo in ki sprašuje, kako bi mogla priti do trdne vere. Zdaj je razdvojena med vero in nevero, polna dvomov. Rada bi razumsko, logično utemeljitev vere. Urednik ji odgovarja »Logika zahteva, da je človeški razum ustvaril nekdo, ki je popolnejši od njega, ki je čisti razum. Temu pa pravimo Bog. V materiji so zakoni, po katerih se ravna, zakoni, ki jih mi z razumom odkrivamo in se jih poslužujemo v svojo korist. Odkod ti natančni in tako logični zakoni? Človek, ki edini ima razum, jih ni dal v naravo, saj vemo, da je narava veliko starejša kot človek, tudi se tega ne zaveda, zakone šele odkriva. Moral jih je dati nek mnogo bolj pameten razum, kot je človekov. Zopet nas logika vodi v isto točko.

(Dalje na 7. strani)

Ognjišče

(Nadaljevanje s 6. strani)

Mora biti nekaj večjega kot vse to, kar mi poznamo in odkrivamo. Temu pravimo Najvišji razum ali vrhovni Inženir ali Bog.«

Na drugem mestu je objavljeno precej podrobno poročilo Silvestra Cuka o papeževem potovanju oziroma obiskovanju Brazilije. Poročilo je zanimivo napisano, zmoti pa nas v njem že običajna nenatančnost slovenskega besedja za nekatere politične pojme. Tako npr. poročilo govori o brazilski »zvezni državi Manaus, ki jo proglašajo celo za največjo brazilsko zvezno državo. Zvezna država pomeni dejansko v slovenščini državo, ki je zveza več državnih enot, kot npr. Jugoslavija, Nemčija ali Združene države Amerike. Ena teh enot pa ni niti država, razen ko gre za konfederacijo, ki je zveza več resničnih držav, kaj šele, da bi bila sama zvezna država. Odgovarjajoči izraz bi bil torej samo »država zveze«, t.j. ena izmed držav brazilске zvezne države. Ni razumljivo, zakaj pisci v Sloveniji ne uporabljajo takega izražanja. Morda jih moti genitiv, toda če ga mirne duše uporabljajo npr. v izrazih kot Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije ali Društvo geografov Slovenije, bi lahko mirno pisali tudi »država zveze«. Vemo pa tudi, da je država samo tista ozemeljsko-pravna in politična enota, ki je suverena in ni nad seboj nobetne druge oblasti. Zato je nesmisel govoriti v slovenščini o brazilskih provincah kot državah. Lahko bi uporabljali izraz »dežela, ki danes v slovenščini pomeni tudi avtonomne dežele, kot je npr. dežela Furlanija-Juljska krajina ali kot so jugoslovanske republike ali nemške dežele. Ni tako brez pomena, da bi se začele ravnati po tem preprostem in logičnem pravopisnem pravilu vse slovenske revije, da niti ne govorimo o političnih listih.

Zelo dober je v tej številki Ognjišča članek »Preprosto je najlepše«, ki ga je napisala Ivanka Korošec in v katerem govori o družinskem življenju. Marija pa je prispevala novelo »Dekle o' reki«. K pripovedništvu lahko prištejemo tudi prispevek Snežne Večko »Žena Samarijanka«. Franc Bole nadaljuje svoj opis obiska pri Slovincih v Ameriki. O Unescu piše v ilustrirani prilogi Silvester Cuk. Revija prinaša tudi v tej številki članke o športu, lahki glasbi, o obisku pri nekem mladem bolniku, nekaj verskih člankov, roman, dopise mladih, knjižne ocene in še marsikaj, kar jo napravi privlačno in zares vredno branja. Na koncu najdemo strokovno in zanimivo napisan članek o starem slovenskem slikarju Matevžu Langusu.

—o—

NAJVEČJI SOD V EVROPI

Štiri velike vinske kleti so na Primorskem in sicer v Dobrovem v goriških Brdih, v Sežani, v Vipavi in v Kopru. Prav v slednji, ki je v okviru podjetja Agraria, imajo največji sod v Evropi, v katerega lahko spravijo kar štiri vagone vina. Sod je bil izdelan iz slavonskega hrasta, naredili pa so ga v Soderski industriji Tacen pri Ljubljani. V njem zori kakovostna malvazija. Kar dve toni železnega okovja sta bili potrebni, da sod lahko služi svojemu namenu. V Agrarii se namreč za razliko od ostalih ne nameravajo ločiti od lesene vinske posode, saj je imajo še približno tretjino. Način zorenja vin je namreč pri njih tako vpečen, da predvsem rdeča vina ležijo določen čas v sodih. Če bi povprečen Primorec popil dnevno dva litra vina, bi mu ta sod za doščal za 55 let.

- Poslušaj Mihec, meni je aden reku, de midva govorima preveč naumnosti jn de be mogla kašen krat povedat tudi kašno pametno.
- Jn kej si odgovoru?
- Prouzaprou neč. Zatu ke se mi zdi, de je jemu ražon.
- Ej Jakec, kaku se ne znaš neč brant! Be mu mogu reč, da midva res govori-ma naumnosti ma samo zatu, ke se na sveti godijo same naumnosti. Če be se godile pametne reči, be tudi midva govorila bol pametno. Sej ni miga težko govtor pametno. Kej nisi še zamerkau, de narbol pametno govorijo glih ta šempjasti?
- Videš, tu kar si reku, je spet naumno; se vide, de tisti, ke mi je tu reku, je jemu prou.
- Ma ti Jakec, be ga biu mogu prašat, de kej be tou, da be midva govorila taku pametno ku na televižjoni? Si gledau kada tiste okrogle mize al pej kašne kongrese al simpozje al intervjuje? Kaku vsi strašno pametno zgledajo jn predlagajo same pametne reči. Jn zmiram skraja pravejo, de je treba problem do-

bro preštedirat, de se je treba resno lotet, de ni smet delat površno jn take reči. Jn tu je glih taku pametno, koker če be nas učili, de je treba udaret z b'tam po cveki jn ne po prsti, de kadar pada dež je treba jemet ombrelo jn podobne modre reči. Kej je pole čudno, de komendirajo svet samo kašni loleti? Jn pole be uni tvoj prijatu tou, de be govorila pametno!

- Ma meni se ne zdi . . .
- Ma prou se ti samo zdi. Kej se ti zdi pameten tisti Komeini tam u Teherani, ke be tou, de be ženske nosile tiste flaj-de jn kukale ven skuzi maškaro jn de bi človeka nečko ubili, če se ga napije? Jn pole še govorijo s tašnem norcam strašno spoštljivo. Jn uan še misle, de jema zmiram prou jn de se nikoli ne zmote, zatu ke njemi daje direktive Alah!
- E slabo je, kadar človek misle, de se nikoli ne zmote.
- Jn se spouneš, kej so delali ses tistem Maotam? So mahali ses tistem rdečmi bukvicami jn govorili, de je veleki timonjer. Jn zdej? Vse je blo faljeno, bukvic ni več jn vse vozejo drugače. Al pej tisti Amin tam z Ugande. Zdej pravejo, de je jeu tudi ledi. Ma dokler je biu na komandi so govorili ž njim na televižjoni jn nečko: »Gospod precednik, kej misleste od tega, od unga jn samo gospod precednik če nu les.« Kej je blo tisto pametno? Al pej tisti cesar Bokasa, ke je držau u hladilniki človeško mesu.
- Sej ne rečem, de ni dosti naumnosti. Denmo reč tudi tisti Gedafi . . .
- Tudi uan, ja. Se zaletava na vse strani, podpira vse teroriste na tem sveti ma vselih ga vsi rešpetirajo.
- Se zna, ke uan jema petroljo. Jn tisti ke jema petroljo, je bogat. Jn tisti ke je bogat, je lahko tudi zabit jn žleht, ke ga bojo zmiram vsi rešpetirali: gospod precednik če, gospod precednik les . . .

Za odpravo smrtne kazni

Glavni svet mednarodne organizacije Amnesty International, ki je zasedal na Dunaju, je sklenil, nasloviti na glavni zbor Združenih narodov posebno poslanico, v kateri pravi, da je smrtna kazen huda kršitev osnovnih človekovih pravic. V poslanici Amnesty International med drugim opozarja, da je bilo v zadnjih treh mesecih v raznih krajih po svetu obsojenih na smrt nad 600 ljudi, prav toliko smrtnih obsodb pa je bilo izvršenih.

Na tiskovni konferenci na Dunaju so predstavniki organizacije Amnesty International opozorili, kako je glavni tajnik Organizacije Združenih narodov Waldheim svojčas dejal, da je smrtna obsodba dejansko kršitev človekove pravice do življenja in zato tudi kršitev temeljnih načel listine Združenih narodov. Predstavniki omenjene mednarodne organizacije pa so pri tem ugotovili, da Organizacija Združenih naro-

dov doslej še ni soglasno odobrila dokumenta, ki bi zahteval odpravo smrtne kazni.

—o—

NENAVADEN REKORD

Dvajset mladih iz Velenja je pred kratkim sklenilo, da se bodo vpisali v knjigo nenavadnih rekordov. V petek zjutraj so se zbrali na atletski stezi nogometnega igrišča v Velenju in nato neprekinjeno pritiskali spačka do nedelje zvečer. Tako so potiskali to Citroenovo vozilo 61 ur in s tem prekosili Slovenjgradčane, ki so predlanskim potiskali enako vozilo »samo« 50 ur. Naloga, ki so jo opravili mladi Velenjčani ni bila lahka, saj jim vreme ni bilo naklonjeno. Prvi dan je lilo kot iz škafe in podobno je bilo tudi v nedeljo zjutraj. Ob tej akciji so prevozili ali bolje prehodili 307 kilometrov. Največ so napravili v eni uri 27 krogov, najmanj pa 6 — to je bilo ponoči in v hudem nalivu. Najmlajši član te akcije, ki bo brez dvoma prišla v Guinnessovo knjigo rekordov je bil star 14 let, najstarejši pa 24 let.

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 109 OOOO

Prečitala sta odvetnikovo pismo, bilo je kratko in jedrnato, dve vrstici: Po poslednji volji trgovca z urami Papsta na smrtni postelji, vam pošiljam tem potem kron štiri-sto kot darilo. Prosim potrdila. Joakim se je v pismu zahvalil.

Neko nedeljo je prišel Ezra in vprašal po Edevartu. Ni ga bilo doma, bržčas je odšel na polje kakor često, kadar je hodil tako po svojih potih. Ezra je bil v cerkvi in je prinesel Joakimu časopis, imel je tudi pismo za Edevarta, pismo iz Amerike. Ogedovala sta ga: rumen, usnjast ovitek, tenka, nagla pisava, mnogo pečatov.

Poklicala sta Pavlino, in pogledala je pismo.

»Ali bi ga sežgali?« je vprašal Joakim. Onadva sta ga pogledala in Pavlina se je prestrašila, zašepetala je: »Ne — to ne gre!«

»Kaj misliš ti, Ezra?« je vprašal Joakim. »Ne vem,« je odgovoril Ezra.

»Pa ga le sežgimo!« Pavlina je ponovila: »Ne, tega le ne moremo storiti!«

Joakim je rekel: »Jaz pa bom.«

Dobil je pismo in je hotel iti, Pavlina je stopila za njim in ga ustavila: »Kaj bi bil rekel ti, da sem zažgala tvoje pismo, ki je ležalo v skrinjici?«

Joakim je pomislil, ji urno vrnil pismo in rekel: »No, stori, kar hočeš!«

Kaj bi bila dala Pavlina, da je mogla videti Edevartov obraz, ko je čital pismo, toda izginil je v svojo kamro in ostal dolgo v nji. Ko je prišel za malico na kavo, je bil tak kakor vedno, redkobeseden in razmišljen. Odšel je zopet na polje.

Zdaj niso več mislili na Edevarta in njegovo pismo, kajti prišel je Karolus in je bil nenavadno nemiren, tudi on je bil v cerkvi in je naposled dobil poročilo o Ani Mariji:

Poravnajte naročnino!

da je že na poti, da pride s prvim poštnim parnikom. Karolus je bil ves v razglabljanju, to je bila resna stvar, in želel si je, da bi ga spremljala njegova desna roka, Joakim, ko pojde ženi na postajališče nasproti.

Da, Joakim se tega ni branil. »Pojutrnjem torej,« je rekel, »vzameva si Edevartov čoln.«

»Saj imam sam čoln,« je rekel Karolus. »Ali ne bi rajši potegnila mojega osmaka iz kolibe in se peljala z njim?«

»Ne, zakaj?«

»Ne vem, mogoče da ima dosti prtljage.«

Tega Joakim ni razumel in je molčal.

»Na osmaku ji bo boljše sedeti,« je menil mož. Ah, kar zmešalo se mu je, tako

dolgo je mozgal o tej vrnitvi, da ni vedel ne kod ne kam.

»Vzameva si Edevartov čoln,« je rekel Joakim. . .

V torek zarana sta odveslala, in Karolus je bil še vedno nemiren, toda izkazalo se je, da je Edevartov čoln dovolj velik. Bila je ženska iz zaliva, ki je stopila v njun čoln, Ana Marija, precej vedra, z odkritim vedenjem, s culo obleke pod pazduho. Segla je obema v roko in ju pozdravila, in Karolus se je smehljaj, rdeč in plah, in jo povabil naj sede na klopco na krmi. Nato so odveslali proti domu.

Salamenska ženska, tale Ana Marija, malo izpremenjena v vseh teh letih, mogoče v isti obleki, v kateri je takrat odpotovala, lepa in resnobna. Ko je Karolus molčal in ni spravljal besede iz sebe, je vprašal Joakim: »Kakšno vreme si imela na poti?«

»Dobro vreme,« je rekla. »Lej ga, kaj si res ti, Edevart!«

»Ne,« je odgovoril Karolus, »to je Joakim, brat.«

»Joakim?« je rekla. »Kaj si že moža dorasel?«

»Da, čas hiti!«

Salamenska ženska, ne jokala se ni, ne smejala, temveč bila je taka, kakor preden je odpotovala, vse kaže, da se ji je dobro godilo. »Zredil si se,« je rekla svojemu možu.

»Ah, saj sem že kakor prašič!« je pretiraval in se delal potrtega, čeprav mu ni bilo neljubo, da nosi trebuh kakor velik gospod.

Vpraševala je po novicah iz zaliva. Možema je bilo malo težko kaj pripovedovati, ker sta morala sproti računati, kako dolgo je že ni bilo doma. Da, tukaj zdaj vsako leto sušimo ribe, sta pravila. To vem, jima je segla v besedo. In razni ljudje so se poročili in pomrli — nekatere teh novic so se zgodile še pred njenim odhodom, tačas je umrl Martinus, Teodor in Ragna sta se vzela. Pa Gabrielsen je prišel na kant, ampak zdaj imamo novo štacuno v zalivu. Ana Marija z zanimanjem: pa menda ni tvoja, Karolus? Ne, ne, ni njegova, temveč Edevartova, Pavlinina. Lej no, lej, Pavlinica, ki je bila tako majcena, da, čas hiti! Da, je rekel Karolus in si opomogel, in zdaj dobimo v zalivu poštni urad, za to se bom potezal v okrajnem zastopstvu. Zakaj ne bi imeli tudi mi poštnega urada prav tako, kakor ga ima notranja srenja? Poštni urad Ani Mariji ni bil mar. Joakim je rekel: In pred kratkim se je odpeljal Avgust. Kakšen Avgust — a, tisti —

Izvedela je to in ono in se seznanila z razmerami v zalivu. Salamenska ženska, kako živahna je bila in kako malo v zadregi, da je prišla iz kazni. Ana Marija je kazala od nekdanj nekaj visokega in samozavestnega, ona si bo že našla svoje mesto. Karolus je bil vsekakor vesel, da se ni vračala domov s solzami in objemi in Bog ve kakšnim počenjanjem. Kvečemu, da bi bila morala imeti zavoljo jezikov morda malo več prtljage, ker je bila tako dolgo z doma.

Edevart je bil čezdalje bolj sam zase, bilo se je bati, da bo prej ali slej mahnil svojo pot. Šel je k Hosei na novoselje, pestoval njeno malo deklico in ji dal deset-tak, za katerega naj ji mati kaj kupi. Hosea je sklenila roke, toda Edevart je rekel, da je to sicer deset kron v tem novotarskem drobižu, v resnici pa le samo dva tolarja in pol. »Da, da, saj ti si bil zmeraj tako prijazen proti nam vsem,« je rekla Hosea. In te besede so menda segle Edevartu do srca in ga ganile, naglo se je obrnil in odšel še zbogom ni rekel.

Joakim in Pavlina se posvetujeta. Šepetata in vendar se bojita, da bi ju ne slišal.

»Ne, pismo bi bila morala sežgati,« reče Joakim.

»Res,« meni tudi Pavlina.

»Ni mu dobro delo.«

»Ni.«

»Če bi ga mogli le nekaj časa zadržati, da bi to premagal!«

»Mislila sem si,« je rekla Pavlina — razumna in spretna Pavlina, »ali si ne bi za nekaj časa izposodila njegovega denarja.«

»Tako. Saj, če bi mogla!«

»Saj bi ga lahko prosila, da nakupim blaga za božič.«

»Saj. Da, čisto prav, to bi bila rešitev! Saj Edevart ne bi rekel, ne'. Saj on nikoli ne reče, ne'. . .« In Joakimu je tako odleglo, da se je smejal, to je bilo najboljšo, česar sta se mogla domisliti, bil je izhod. In takoj nato: da mora hitro še nocoj v severno srenjo, nujna zadeva, mudi se, gre za mrežarje ali nekaj takega. Ali jutri navsezgodaj bo že nazaj —

Toda zjutraj je Edevart izginil. Očividno je slišal, da si hoče Pavlina izposoditi njegovo potnino, ali pa je zaslutil. Ko se je Joakim vrnil in ni našel brata, je takoj stekel h kolibam za čolne in tam ostrmel — čolna ni bilo več.

Žalosten dan. Poklicali so Ezro in povedali staremu očetu, togovali so, kakor da je kdo v hiši umrl, Hosea se je na glas jokala. Toda, ali ni mogoče, da je samo nekam odveslal in se zopet vrne?

Ni se vrnil — dolgo ne.

(Konec)

—o—

ZAGREBŠKI VELESEJEM

Na zagrebškem jesenskem velesejmu je bil v torek dan Furlanije-Julijske krajine, ki je tamkaj prisotna z razstavo o sončni energiji. Za to priložnost je v hrvaško prestolnico dopotovala delegacija, katero je vodil odbornik za turizem in trgovino Bomben. Prisotni so bili tudi voditelji tržaške, videmske, pordenonske in goriške trgovinske zbornice. Deželna delegacija je imela vrsto sestankov s predstavniki Hrvaškega izvršnega sveta in z voditelji gospodarskih in trgovinskih organizmov ter s predstavniki družbenega in kulturnega življenja na Hrvaškem. Govor je bil tudi o možnosti, da bi razvili trgovinsko izmenjavo in tesneje sodelovali na turističnem področju.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151